

Slovenský jazyk a literatúra

Milí žiaci,

máte pred sebou úlohy zo slovenského jazyka a literatúry. Svoje odpovede napíšte alebo vyznačte priamo do testu. Pri výbere možností je správna len jedna odpoveď. Každú ukážku si pozorne prečítajte. Na vypracovanie máte určený čas 60 minút.

1. Doplňte vynechané písmená **i, í, y, ý**.

Koncom 16. a začiatkom 17. storočia sa postavenie poddan_ch na Slovensku zhoršilo, a preto sa mnoh_ slovensk_ junáci dali na zboj. Jedn_m z nich bol i Juro Jánošík, ktor_ je ľuďom ospievan_ aj v rozprávkach, aj v povestiach, aj v piesňach. Už tu sa začala formovať jánoš_kovská tradícia. Z ľudovej slovesnost_ sa dozvedáme i o Jánošíkovej družine. No odvážn_ a mocn_ bol i sám kap_tán. Chudobn_ ho mali rad_, pretože im rozdával dukát_, a bohat_ ho nenáv_deli a súčasne sa ho bál_, lebo im bral majetok a v_paľoval prep_chové s_dla. Poddan_ ľud v ňom v_del pomst_tel'a svojich kr_vd, bohat_ v ňom videli vzbúrenca, ktor_ musí odv_snúť na š_benici. Tak napokon i terchovsk_ rodák skonč_1.

Ukážka 1

Pekný chlapec, Matej Kováč Demko. Aby mu vlasy nerástli do čela – bolo ich toľko, že by mu boli bezpochyby až do očí rástli, - mať mu ich zaplietla nad čelom do hrubého vrkoča a ten mu ponad temeno zaviedla do tyla. Bol to vrkôčik riadny, ako u hocktorého dievčaťa. Sestra Matejova, Katra, pochybujem, že by mala hrubší vrkoč. Azda preto ho mať mala tak rada. Mal sa veľmi dobre. Možno i preto, že Matej bol najmladší. Mal totiž dvoch bratov: Jana i Ondráša, a sestru, spomínanú Katru.

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 02 – 07.

2. Určte jazykový štýl uvedeného textu.

- a) administratívny štýl
- b) umelecký štýl
- c) hovorový štýl
- d) publicistický štýl

3. Označte možnosť, v ktorej sú všetky slová prídavnými menami.

- a) pekný, bezpochyby, hrubého
- b) riadny, hocktorého, hrubší
- c) najmladší, šikovná, lepšia
- d) pochybujem, rada, toľko

4. Vyberte frazeologizmus, ktorý má rovnaký význam ako slovné spojenie *mať sa dobre*.

- a) mlčí ako ryba
- b) byť ako ryba vo vode
- c) mať sa ako ryba na suchu
- d) mať sa ako červík v syre

5. Označte možnosť, ktorá je prísudkom v uvedenej vete: *Azda preto ho mať mala tak rada*.

- a) mať
- b) mala
- c) rada
- d) mala rada

6. V ktorej možnosti je prídavné meno uvedené v druhom stupni?

- a) hrubého
- b) hrubší
- c) pekný
- d) najmladší

7. Ku ktorému druhu čísloviek zaradujeme číslovku *dvoch*?

- a) základné
- b) násobné
- c) skupinové
- d) druhové

8. V ktorej možnosti je v správnom poradí uvedený vid sloviess *uvaríme, dusíme, vylejeme*?

- a) dokonavý, dokonavý, nedokonavý
- b) nedokonavý, dokonavý, dokonavý
- c) nedokonavý, nedokonavý, dokonavý
- d) dokonavý, nedokonavý, dokonavý

Ukážka 2

Malička je báseň daktorá.
Ako malička je konvalinka.
Ale vonia, ale plápolá.
Ako malé dieťa, ktoré spinká.

(J. Smrek)

9. Určte literárny druh ukážky č. 1.

- a) lyrika
- b) lyricko-epická báseň
- c) epika
- d) dráma

10. Ktorý druh verša použil autor?

- a) obkročný
- b) striedavý
- c) združený
- d) prerývaný

11. Čo bude pravdepodobne témou celej básne na základe uvedených veršov?

- a) deti
- b) kvety
- c) malé veci
- d) báseň

12. Ktorým básnickým prostriedkom je slovné spojenie *maličká báseň ako maličká je konvalinka*?

- a) metafora
- b) personifikácia
- c) prirovnanie
- d) epiteton

13. Význam slova *plápolá* v ukážke je

- a) povieva.
- b) žiari.
- c) pofukuje.
- d) svieti.

14. V ktorom slove dochádza k spodobovaniu?

- a) majetky
- b) posádka
- c) pamiatka
- d) hradný

Ukážka 3

Spišský hrad je hradná zrúcanina zaberajúca vrchol travertínovej kopy Spišský hradný vrch, tvoriaca dominantu širokého okolia na hlavnom cestnom ťahu spájajúcom východoslovenské regióny Spiš a Šariš. Hrad je národnou kultúrnou pamiatkou a od roku 1993 je ako súčasť pamiatkového súboru Levoča, Spišský hrad a pamiatky okolia zapísaný v Zozname svetového dedičstva UNESCO.

Z polohy hradu priamo vyplýva jeho obranná funkcia. Súčasne mala hradná posádka kontrolovať neďaleké obchodné cesty na Spiš zo všetkých smerov. Hrad bol strediskom Spišskej župy a sídlom správcu kráľovských majetkov na Spiši.

Z internetu

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 15 – 20.

15. Hrad používali v minulosti na ochranu, lebo

- a) mal hradnú posádku.

- b) pod ním viedli obchodné cesty.
- c) mal dobré postavenie.
- d) bol zapísaný do zoznamu UNESCO.

16. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- a) Spišský hrad je od roku 1993 národnou kultúrnou pamiatkou?
- b) Spišský hrad bol dominantou spájajúcou východoslovenský región so západným Slovenskom.
- c) Spišský hrad bol vybudovaný na travertínovom podklade.
- d) Zo Slovenska je v Zozname svetového dedičstva UNESCO len Spišský hrad a oltár z Levoče.

17. Ktorým slovotvorným spôsobom vzniklo slovo *východoslovenské*?

---

18. Ktorým vetným členom je v nasledujúcej vete podčiarknuté slovo?
Z polohy hradu priamo vyplývala jeho obranná funkcia.

- a) podmet
- b) prísudok
- c) predmet
- d) prívlastok

19. Ktorým slovným druhom je v nasledujúcej vete podčiarknuté slovo?
Z polohy hradu priamo vyplývala jeho obranná funkcia.

- a) príslovka
- b) častica
- c) predložka
- d) prídavné meno

20. V ktorej možnosti sú správne určené gramatické kategórie slova *funkcia*?

- a) ženský r., abstraktné, všeobecné, singulár, N, vzor žena
- b) ženský r., abstraktné, všeobecné, singulár, N, vzor ulica
- c) ženský r., konkrétne, všeobecné, singulár, N, vzor žena
- d) ženský r., konkrétne, všeobecné, singulár, N, vzor ulica

21. V ktorej možnosti je správne rozdelené slovo *evanjelického*?

- a) e-van-je-li-cké-ho
- b) e-va-nje-li-cké-ho
- c) e-van-je-lic-ké-ho
- d) e-va-nje-lic-ké-ho

22. Podčiarknite správne predložkové väzby:

- a) Azda by sme sa nemali hádať **pre maličkosť/kvôli maličkosti**.
- b) Už vlak pripravujú **na odchod/k odchodu**.
- c) Vzhľadom **na to/k tomu**.
- d) Vypísali sme petíciu **pre ochranu zvierat/na ochranu zvierat**.
- e) **Pre predložený návrh/za predložený návrh** hlasovali všetci.

23. Určte skloňovací vzor slova blatníkmi.

_____

24. Určte slovné druhy zvýraznených slov vo vetách.

- a) Išli sme **okolo** zimného štadióna. _____
- b) Prišiel, **ale** nepomohol mi s tým. _____
- c) Maroš prišiel **práve** v tejto chvíli. _____
- d) **Ved'** si to zase neurobil. _____

25. Doplňte veľké alebo malé písmená.

Štúraova _lica (u/U), _lovenské rudohorie (s/S), Spišský _rad (h/H), _ápadné Nemecko (z/Z), _kresný úrad v Martine (o/O), _ukliansky priesmyk (d/D), _rnavský kraj (t/T), _us (r/R), _tedrý večer (š/Š), _atolík (k/K)